

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Projekt
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014 – 2020
(PROW 2014 – 2020)

Informacja dotycząca wersji z 7 kwietnia 2014 r.

WSTĘP

W perspektywie finansowej 2014 – 2020, publiczne wsparcie finansowe adresowane do polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich ukierunkowane będzie na realizację celów sformułowanych w dokumentach UE odnoszących się do polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz celów określonych w krajowych dokumentach strategicznych, w szczególności zaś w „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa”. Celem ogólnym rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa, określonym w Strategii jest „poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju” .

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 stanowić będzie jedno z najważniejszych narzędzi realizacji w/w Strategii, przy wykorzystaniu instrumentów wsparcia realizujących 3 cele ogólne Wspólnej Polityki Rolnej.

Głównym celem PROW 2014-2020, spośród trzech niżej wymienionych celów WPR, będzie wzrost konkurencyjności rolnictwa z uwzględnieniem celów środowiskowych.

- (1) poprawa konkurencyjności rolnictwa,
- (2) zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz
- (3) zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

PROW 2014 – 2020 będzie realizował także w szczególności wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020.

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich (priorytet przekrojowy).
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Łączne środki publiczne przeznaczone na realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wyniosą 13 513 295 000 euro z czego:

- 8 598 280 814 euro będą to środki UE (EFRROW)
- 4 915 014 186 euro wyniesie wkład krajowy.

W ciągu ostatnich miesięcy, projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 był szeroko konsultowany. Konsultacje prowadzone były w trybie on-line i umożliwiły

szerokiemu gronu interesariuszy czynny udział w opiniowaniu Programu. Ponadto, mając na uwadze jeszcze pełniejsze jego skonsultowanie, w ostatnim czasie, podjęto decyzję o przeprowadzeniu dodatkowych rozmów z przedstawicielami związków rolników i organizacji branżowych, dzięki czemu możliwe było przygotowanie wersji Programu w jeszcze większym stopniu dostosowanej do potrzeb przyszłych beneficjentów, odzwierciedlającej ich oczekiwania, a tym samym pozwoliły na lepsze jego ukierunkowanie.

Do najważniejszych zmian wprowadzonych w wyniku konsultacji projektu Programu zaliczyć należy:

1. Włączenie do projektu Programu nowego instrumentu wsparcia w ramach działania „Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej”, tj. poddziałania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” z alokacją 130 mln euro środków publicznych;
2. Włączenie nowego poddziałania dotyczącego wsparcia „małej infrastruktury” w zakresie dróg lokalnych (3 mln zł na beneficjenta) i inwestycji wodno-kanalizacyjnych (2 mln zł) w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich”;
3. Zmieniono progi dostępu do pomocy odnoszące się do wielkości ekonomicznej wspieranych gospodarstw w ramach następujących instrumentów wsparcia: „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Restrukturyzacja małych gospodarstw”, „Premia dla młodych rolników”;
4. W przypadku poddziałania „Modernizacja gospodarstw rolnych”
  - a. Ustanowiono maksymalne kwoty wsparcia inwestycji w zakresie rozwoju produkcji roślin w wysokości 900 tys. zł, w miejsce dotychczasowej maksymalnej kwoty – 1,5 mln zł;
  - b. Obniżono poziom wskaźnika GVA (z 20% do 10%), który musi zostać osiągnięty w wyniku realizacji inwestycji oraz doprecyzowano, że nieosiągnięcie wskaźnika z przyczyn niezależnych od beneficjenta nie będzie skutkować sankcjami;
5. W przypadku kilku działań zastąpiono termin „rachunkowość” terminem „ewidencja przychodów i rozchodów” i odstąpiono od wymogu prowadzenia rachunkowości / ewidencji przed złożeniem wniosku o pomoc;
6. W poddziałaniu „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” wprowadzono podwyższony limit kwot wsparcia dla jednego beneficjenta: 3 mln zł, a w przypadku związków grup producentów lub zrzeszeń organizacji producentów – 15 mln zł;
7. Ograniczono pomoc na inwestycje zapobiegawcze do spółek wodnych
8. W ramach poddziałania „Premia dla młodych rolników” wprowadzono możliwość uzupełnienia wykształcenia beneficjentom, którzy w chwili ubiegania się o pomoc nie mają wymaganych kwalifikacji;
9. Wprowadzono zmiany w zakresie degresywności oraz limitów powierzchniowych w ramach działań: „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne”, „Rolnictwo ekologiczne”

oraz „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)”.

W ramach PROW 2014-2020 realizowane będą następujące działania i poddziałania.

I. Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Poddziałania

1. Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności.
2. Demonstracje i działania informacyjne.

Zakres:

- szkolenia ukierunkowane na rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych rolników, właścicieli lasów, w zakresie związanym z prowadzeniem działalności rolniczej i związanej z rolnictwem oraz leśnictwem
- inwestycje w projekty demonstracyjne w zakresie produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego służące promowaniu innowacji
- działania upowszechniające dobre praktyki lub innowacyjne rozwiązania dotyczące produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego.

Beneficjent:

- jednostki naukowe i uczelnie;
- publiczne podmioty doradcze (CDR, wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, izby rolnicze)
- szkoły rolnicze lub szkoły leśne, lub centra kształcenia ustawicznego, lub centra kształcenia praktycznego prowadzone przez JST lub organy administracji rządowej.
- podmioty prowadzące działalność szkoleniową (poddziałanie 1 oraz poddziałanie 2 w zakresie upowszechniania dobrych praktyk).

Wsparcie:

- do 100% kosztów kwalifikowanych operacji.

II. Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw

Poddziałania

1. Udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych.

Zakres:

- świadczenie kompleksowej porady dla rolnika lub grupy rolników
  - świadczenie kompleksowej porady dla właścicieli lasów.
2. Wsparcie szkoleń dla doradców.

Poddziałanie 1 - Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw

Wsparcie:

Do 100 % kosztów kwalifikowalnych operacji.

a) porady dla rolnika lub grupy rolników nie więcej niż:

- równowartość 1 500 euro za poradę – opracowanie i zrealizowanie 3-letniego programu doradczego dla rolnika / grupy rolników,
- równowartość 1 050 euro za poradę – opracowanie i zrealizowanie 2-letniego programu doradczego dla rolnika / grupy rolników.

do 100% kosztów kwalifikowanych operacji;

b) porady dla właścicieli lasów

- nie więcej niż równowartość 500 euro za poradę - opracowanie i zrealizowanie programu doradczego dla właściciela lasu/ grupy właścicieli lasów.

Rolnik, właściciel lasu lub grupa rolników lub właścicieli lasów mogą skorzystać z porady maksymalnie dwa razy w okresie realizacji PROW 2014–2020.

Beneficjent:

- publiczne podmioty doradcze, tj. wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, Centrum Doradztwa Rolniczego, izby rolnicze,;
- prywatne podmioty doradcze.

Poddziałanie 2 - Wsparcie szkoleń dla doradców

Wsparcie:

- Do 100% kosztów kwalifikowanych operacji
- Szkolenia doradców - nie więcej niż równowartość 200 000 euro za trzy lata szkolenia doradców dla jednego podmiotu szkoleniowego w okresie realizacji Programu.

Beneficjent:

- Centrum Doradztwa Rolniczego;
- instytuty badawcze;
- uczelnie.

III. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Poddziałania

1. Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności.
2. Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych.

Poddziałanie 1 - Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności

Wsparcie:

- do 2 000 euro rocznie na gospodarstwo rolne przez 3 lata – za uczestnictwo w krajowych i unijnych systemach jakości żywności.

Beneficjent:

- rolnik aktywny zawodowo.

Poddziałanie 2 - Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych

Wsparcie:

- do 70% kosztów kwalifikowalnych za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych.

Beneficjent:

- podmiot utworzony przez co najmniej dwóch producentów, wytwarzających produkty rolne lub środki spożywcze w ramach systemów jakości, zwany „zespołem promocyjnym”.

IV. Inwestycje w środki trwałe

Poddziałania

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych).
2. Inwestycje w przetwórstwo/marketing i rozwój produktów rolnych (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych).
3. Scalanie gruntów.

Poddziałanie 1 - Modernizacja gospodarstw rolnych

Zakresy wsparcia:

- rozwój produkcji pszenicy ;
- rozwój produkcji mleka krowiego;
- rozwój produkcji bydła mięsnego;
- inne operacje związane z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu.

Restrukturyzacja gospodarstwa prowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) co najmniej o 10% w odniesieniu do roku bazowego w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy. Beneficjent prowadzi w gospodarstwie ewidencję przychodów i rozchodów od dnia przyznania pomocy.

Beneficjent:

- rolnik prowadzący działalność rolniczą w celach zarobkowych lub grupa rolników.

W przypadku rolnika będącego jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, o pomoc może ubiegać się jedynie spółka osobowa.

Grupę rolników stanowi co najmniej dwóch rolników, którzy ubiegają się wspólnie o pomoc w ramach tego poddziałania w celu zrealizowania inwestycji zbiorowej.

Progi dostępu - wielkość ekonomiczna gospodarstwa - standardowa produkcja (SO): 6 tys. - 250 tys. euro.

W przypadku inwestycji dotyczących rozwoju produkcji mleka krowiego - pomoc może być przyznana, jeżeli w gospodarstwie jest utrzymywane co najmniej 25 krów albo utrzymywane jest minimum 15 krów i w wyniku realizacji operacji do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną osiągnięty zostanie próg co najmniej 25 krów oraz wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy nie jest większa niż 250 tys. euro.

W przypadku młodego rolnika - pomoc może być przyznana nawet jeżeli w gospodarstwie nie są utrzymywane krowy albo utrzymywanych jest mniej niż 15 krów. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy stanowi co najmniej równowartość 6 tys. euro, a w wyniku realizacji operacji do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną zostanie osiągnięty próg co najmniej 25 krów.

Wsparcie gospodarstw do 300 ha.

W przypadku grupy rolników - warunek posiadania gospodarstwa powinien być spełniony przez każdego z rolników tworzących grupę, jednakże dopuszcza się, aby gospodarstwo nie miało wymaganej minimalnej wielkości ekonomicznej, jeżeli:

- w wyniku realizacji operacji taką wielkość osiągnie,
- suma wielkości ekonomicznej gospodarstw rolników tworzących grupę wynosi minimum 15 tys. euro.

Żadne z gospodarstw rolników tworzących grupę nie może mieć większej, niż wskazane powyżej, maksymalnej wielkości ekonomicznej lub powierzchni.

W przypadku inwestycji w produkcje prosiąt – minimalna liczba loch po zrealizowaniu operacji ma wynosić 50.

Nie przewiduje się wsparcia gospodarstw w zakresie chowu drobiu, chyba że produkcja jest ekologiczna albo operacja będzie polegała na zmianie sposobu chowu z konwencjonalnego na ekologiczny.

Wsparcie:

- do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji dla młodych rolników i inwestycji zbiorowych albo
- do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji w przypadku innych beneficjentów;
- nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowanych

Maksymalna wielkość wsparcia dla beneficjenta, na jedno gospodarstwo (w tym na realizację projektów zbiorowych), w okresie realizacji Programu:

- do 900 tys. zł na rozwój produkcji prosiąt;
- do 500 000 zł na inwestycje związane bezpośrednio z budynkami inwentarskimi lub magazynami paszowymi, w gospodarstwach, w których prowadzona jest produkcja zwierzęcą;
- do 200 000 zł pozostałe.

Powyższe limity nie łączą się. Wsparcie operacji o kosztach kwalifikowanych powyżej 50 000 zł.

Poddziałanie 2 - Przetwórstwo i marketing produktów rolnych

Wsparcie:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych,
- do 3 000 000 zł dla jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu i nie mniej niż 100 000 zł na operację;
- do 15 000 000 zł w przypadku związków grup producentów rolnych lub zrzeszeń organizacji producentów dla jednego beneficjenta w okresie realizacji Programu i nie mniej niż 100 000 zł na operację;
- do 100 000 zł dla rolników rozpoczynających działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych i nie mniej niż 10 000zł.

Beneficjent:

- podmiot, który ma zarejestrowaną działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, działa jako przedsiębiorca wykonujący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo.
- rolnik lub domownik podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie (dotyczy rolników rozpoczynających działalności gospodarczą w zakresie przetwórstwa produktów rolnych).

Poddziałanie 3 - Scalanie gruntów

Zakres:

- a) opracowanie projektu scalenia:
  - do 800 euro/ha – dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, świętokrzyskie;
  - do 650 euro/ha – pozostałe województwa.
- b) zagospodarowanie poscaleniowe:
  - do 2000 euro/ha – dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, świętokrzyskie;
  - do 1900 euro/ha – pozostałe województwa.

Wsparcie:

- do 100% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Beneficjent:

- starosta

V. Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich działań zapobiegawczych

Poddziałania

1. Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze w celu ograniczania skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof (Inwestycje zapobiegawcze).

2. Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, w tym chorób zwierząt, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof (Inwestycje odtworzeniowe).

Poddziałanie 1 - Inwestycje zapobiegawcze

Pomoc jest udzielana na materialne lub niematerialne inwestycje zapobiegające wystąpieniu szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powodowanych przez powódź lub deszcz nawalny.

Wsparcie:

- do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji,
- maksymalna wysokość pomocy dla spółki wodnej w okresie realizacji Programu 500 000 zł,
- pomoc przyznaje się na operację powyżej 20 tys. zł kosztów kwalifikowanych.

Beneficjent:

- spółki wodne lub ich związki

Poddziałanie 2 - Inwestycje odtworzeniowe

Pomoc jest udzielana na materialne lub niematerialne inwestycje odtwarzające potencjał produkcji roślinnej lub zwierzęcej zniszczony w wyniku klęsk żywiołowych, w tym chorób zwierząt, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof.

Wsparcie inwestycji bezpośrednio związanych z działalnością rolniczą, w tym również dotyczących przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie.

Wsparcie:

- do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji,
- do 300 000 zł dla beneficjenta i na gospodarstwo w okresie realizacji Programu,
- na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikowalnych powyżej 20 000 zł.

Beneficjent:

- rolnik

VI. Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Poddziałania

1. Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników (Premie dla młodych rolników).
2. Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich (Restrukturyzacja małych gospodarstw).
3. Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej).

4. Rozwój przedsiębiorczości – Rozwój usług rolniczych.
5. Płatności dla rolników kwalifikujących się do wsparcia w ramach systemu dla małych gospodarstw (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa)

Poddziałanie 1 - Premie dla młodych rolników rolnych

Wsparcie:

Premia w wysokości 100 000 zł wypłacana w ratach:

- I rata – 80% kwoty pomocy,
- II rata – 20% kwoty pomocy.

Beneficjent:

Osoba, która nie ukończyła 40 roku życia, posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe, po raz pierwszy rozpoczyna prowadzenie gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem lub prowadzi gospodarstwo rolne jako kierujący nie dłużej niż 12 miesięcy w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Możliwość uzupełnienia kwalifikacji zawodowych w okresie 3 lat.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa (SO) powyżej 10 tys. euro i nie większa niż 100 tys. euro.

Wielkość gospodarstwa równa co najmniej średniej krajowej, a w województwach o średniej niższej niż krajowa –średniej wojewódzkiej i nie większa niż 300ha.

Przynajmniej 70% minimalnej wielkości (średniej krajowej lub wojewódzkiej) stanowi własność beneficjenta lub dzierżawę z zasobu własności rolnej Skarbu Państwa lub JST.

Brak możliwości wsparcia gospodarstw, których głównym kierunkiem produkcji będzie: chów drobiu (z wyjątkiem produkcji ekologicznej), prowadzenie plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne, prowadzenie niektórych działów specjalnych produkcji rolnej.

Premia wydatkowana na cele związane z rozwojem gospodarstwa, zgodnie z założeniami biznesplanu.

W wyniku realizacji biznesplanu w gospodarstwie beneficjenta nastąpi wzrost wartości dodanej brutto (GVA) o przynajmniej 20%.

Poddziałanie 2 - Restrukturyzacja małych gospodarstw

Wsparcie:

Premia w wysokości do 60 000 zł wypłacana w ratach:

- I rata – 80% kwoty pomocy,
- II rata – 20% kwoty pomocy.

Beneficjent:

Rolnik - osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, w pełnym zakresie jako rolnik, prowadzący wyłącznie działalność rolniczą.

Brak możliwości wsparcia inwestycji dotyczących plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne oraz niektórych działów specjalnych produkcji rolnej.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa (SO) poniżej 6 tysięcy euro.

Premia ma być wydatkowana na restrukturyzację gospodarstwa zgodnie z założeniami biznesplanu dotyczącymi restrukturyzacji gospodarstwa, w wyniku której nastąpi wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa.

W wyniku realizacji biznesplanu powinien nastąpić wzrost wielkości ekonomicznej gospodarstwa do poziomu co najmniej 6 tys. euro, co najmniej o 20% wartości wyjściowej.

Prowadzenie ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie od dnia rozpoczęcia realizacji biznesplanu i przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

Poddziałanie 3 - Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Wsparcie:

Premia w wysokości do 100 000 zł wypłacana w ratach:

- I rata – 80% kwoty pomocy,
- II rata – 20% kwoty pomocy.

Beneficjent:

- osoba fizyczna.

Pomoc może być przyznana, jeżeli wnioskodawca jest beneficjentem poddziałania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” lub spełnia następujące warunki:

- wnioskodawca jest ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik,
- gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca, ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro,
- za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy przyznano płatność do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym pracuje wnioskodawca,

Biznesplan zakłada, że nastąpi utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu średniorocznym (również samozatrudnienie).

Beneficjent rejestruje działalność w odpowiednim rejestrze lub systemie nie później niż do dnia wypłaty drugiej raty premii i nie będzie podlegał ubezpieczeniu na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Poddziałanie 4 - Rozwój przedsiębiorczości – Rozwój usług rolniczych

Wsparcie:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych.
- do 500 000 zł w okresie realizacji Programu.

Beneficjent:

Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez co najmniej dwa lata przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy.

Poddziałanie 5 - Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa

Wsparcie:

- Płatność jednorazowa.

Wysokość pomocy obliczana jako suma rocznych stawek pomocy odpowiadających 120% rocznej płatności, do otrzymania której beneficjent kwalifikuje się w ramach systemu dla małych gospodarstw. Stawka pomocy przysługuje za rok, w którym beneficjent trwale przekazuje swoje gospodarstwo, i lata następne, do roku 2020 włącznie.

Beneficjent:

Rolnik będący osobą fizyczną, który w roku poprzedzającym złożenie wniosku o przyznanie pomocy kwalifikował się do uczestniczenia w systemie dla małych gospodarstw, ustanowionym zgodnie z tytułem V rozporządzenia ws. płatności bezpośrednich, i który trwale przekaze swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi.

Gospodarstwo przejmujące grunty od beneficjenta musi posiadać lub osiągnąć, po przejęciu gruntów od beneficjenta działania, wielkość odpowiadającą co najmniej średniej krajowej, a w województwach o średniej niższej niż krajowa –średniej wojewódzkiej.

VII. Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Poddziałania

1. Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii- zakresy:

- a) operacje dotyczące zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych

Wsparcie:

- do 2 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu

Beneficjent:

- gmina; spółka, w której udziały ma wyłącznie jst; związek międzygminny.

- b) budowa lub modernizacja dróg lokalnych

Wsparcie:

- do 3 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu

Beneficjent:

- gmina, powiat lub ich związki.

2. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej- zakresy:

- a) ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego

Wsparcie:

- do 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu, łącznie na inwestycje realizowane w ramach poddziałania 2a) i 3a).

Beneficjent:

- gmina; instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego.

3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury - zakresy:

- a) inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne oraz kształtowanie przestrzeni publicznej

Wsparcie:

- do 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu, łącznie na inwestycje realizowane w ramach poddziałania 2a) i 3a).

Beneficjent:

- gmina lub instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego.

- b) inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów i usług

Wsparcie:

- do 1 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.

Beneficjent:

- gmina, powiat lub ich związki.

Wsparcie z EFRR w ramach działania wynosi maksymalnie 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

Wsparcie operacji realizowanych w miejscowościach wiejskich i miastach do 5 tys. mieszkańców (z wyjątkiem targowisk). Wsparcie targowisk (poddziałanie 3b) w miejscowościach do 200 tys. mieszkańców.

VIII. Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego

Stawki płatności

- wsparcie na zalesienie - jednorazowa płatność za wykonanie zalesienia w wysokości od 4 984 zł/ha do 7 385 zł/ha – w zależności od składu gatunkowego wykonanego zalesienia, nachylenia terenu, charakterystyki zalesionych gruntów (grunty erozyjne)

oraz rodzaju materiału sadzeniowego. Dodatkowo przysługuje płatność na ewentualne ogrodzenie w wysokości 8,82 zł/mb lub na zabezpieczenie 3 palikami sadzonek w wysokości 1 132 zł/ha;

- premia pielęgnacyjna - wypłacana przez 5 lat na utrzymanie i pielęgnowanie uprawy w wysokości od 794 zł/ha/rok do 1 628 zł/ha/rok – w zależności od nachylenia terenu, charakterystyki zalesionych gruntów (grunty erozyjne) oraz wykorzystania sukcesji naturalnej. Dodatkowo przysługuje płatność na ewentualną ochronę sadzonek, przed zwierzyną, poprzez stosowanie repelentów (płatność w wysokości 424 zł/ha);
- premia zalesieniowa - wypłacana przez 12 lat na pokrycie utraconych dochodów z działalności rolniczej – 1 215 zł/ha/rok.

Beneficjent:

- rolnik - właściciel gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne;
- jednostki samorządu terytorialnego będące właścicielami gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne – tylko w zakresie wsparcia na zalesienie.

Powierzchnia:

- maksymalna powierzchnia gruntu objętego pomocą w okresie programowania 2014 - 2020 na jednego beneficjenta nie będzie większa niż 20 ha.

IX. Tworzenie grup i organizacji producentów

Wsparcie:

- procentowy ryczałt od wartości przychodów netto grupy lub organizacji producentów ze sprzedaży produktów, wytworzonych w gospodarstwach rolnych jej członków, w poszczególnych latach i sprzedanych odbiorcom niebędącym członkami grupy lub organizacji.
- do 100 000 euro w każdym roku pięcioletniego okresu pomocy, w odniesieniu do wielkości produkcji sprzedanej: 10 % za 1 rok; 8 % za drugi rok; 6% za 3 rok; 5% za 4 rok; 4% za 5 rok.

Beneficjent:

- grupy /organizacje producentów rolnych, które powstaną po 1 stycznia 2014 roku, działające jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

Nie przewiduje się wsparcia na tworzenie grup i organizacji producentów w kategorii produktu: drób żywy (bez względu na wiek), mięso lub jadalne podroby drobiowe: świeże, chłodzone, mrożone.

X. Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne

Poddziałania

1. Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych:

Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone;

Pakiet 2. Ochrona gleb i wód;

Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych;

Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000;

Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.

2. Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie:

Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie;

Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Stawki płatności

Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone: 400 zł/ha.

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha gruntów ornych.

Pakiet 2. Ochrona gleb i wód: 543 zł/ha (dotyczy międzyplonów) i 450 zł/ha (dotyczy pasów ochronnych na stokach o nachyleniu powyżej 20%).

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 10 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 10 ha do 20 ha.

Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych: 1964 zł/ha.

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 10 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 10 ha do 20 ha.

Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000:

Stawka płatności uzależniona jest od ekstensywnego użytkowania na OSO: 589 zł/ha, występowania gatunków ptaków tj.: rycyka (a także kszyka, krwawodzioba, czajki): 842 zł/ha, wodniczki: 1169 zł/ha, dubelta (a także kulika wielkiego): 1048 zł/ha) oraz typu siedliska: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe: 1277 zł/ha, zalewowe łąki selernicowe i słonorośla: 1209 zł/ha, murawy: 1300 zł/ha, półnaturalne łąki wilgotne: 874 zł/ha, półnaturalne łąki świeże: 1072 zł/ha, torfowiska: 600 zł/ha (wymogi obowiązkowe) lub 1206 zł/ha (wymogi obowiązkowe i uzupełniające).

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- 25% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha do 150 ha.

Dla obszarów Natura 2000 położonych w granicach Parków Narodowych nie stosuje się degressywności i limitów powierzchni wspieranej.

Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000.

Stawka płatności uzależniona jest od typu siedliska: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe: 1277 zł/ha, zalewowe łąki selernicowe i słonorośla: 1209 zł/ha, murawy: 1300 zł/ha, półnaturalne łąki wilgotne: 874 zł/ha, półnaturalne łąki świeże: 1072 zł/ha, torfowiska: 600 zł/ha (wymogi obowiązkowe) lub 1206 zł/ha (wymogi obowiązkowe i uzupełniające).

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 10 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 10 ha do 20 ha.

Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.

Stawka płatności: 750 zł/ha (w przypadku uprawy), 1000 zł/ha (w przypadku wytwarzania nasion/materiału siewnego).

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 10 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 10 ha do 20 ha.

Płatność przysługuje do maksymalnej powierzchni 5 ha dla poszczególnych gatunków/odmian roślin uprawnych.

Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Bydło - 1600 zł/szt., konie - 1550 zł/szt. (klacze zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim) i 1900 zł/szt. (pozostałe rasy), owce - 360 zł/szt., świnie - 1140 zł/szt., kozy - 580 zł/szt.

Płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna przysługuje do maksymalnej liczby zwierząt w jednym stadzie tj.: (i) krów: 100 sztuk; (ii) loch tej samej rasy: 70 loch stada podstawowego świń rasy puławskiej, 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej białej oraz 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej pstrej.

Beneficjent:

- rolnik

XI. Rolnictwo ekologiczne

Poddziałania

1. Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne:

- Pakiet 1. Uprawy rolnicze w okresie konwersji;
- Pakiet 2. Uprawy warzywne w okresie konwersji;
- Pakiet 3. Uprawy zielarskie w okresie konwersji;
- Pakiet 4. Uprawy sadownicze w okresie konwersji;
- Pakiet 5. Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji;
- Pakiet 6. Trwałe użytki zielone w okresie konwersji.

2. Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego:

- Pakiet 7. Uprawy rolnicze po okresie konwersji;
- Pakiet 8. Uprawy warzywne po okresie konwersji;
- Pakiet 9. Uprawy zielarskie po okresie konwersji;
- Pakiet 10. Uprawy sadownicze po okresie konwersji;
- Pakiet 11. Uprawy paszowe na gruntach ornych po okresie konwersji;
- Pakiet 12. Trwałe użytki zielone po okresie konwersji.

Stawki płatności:

Okres konwersji:

Pakiet 1. - 998 zł/ha, Pakiet 2. - 1557 zł/ha, Pakiet 3. - 1325 zł/ha, Pakiet 4. - 1882 zł/ha (podstawowe uprawy sadownicze) oraz 790 zł/ha (ekstensywne uprawy sadownicze), Pakiet 5. - 830 zł/ha oraz Pakiet 6. - 428 zł/ha.

Utrzymanie rolnictwa ekologicznego:

Pakiet 7. - 834 zł/ha, Pakiet 8. - 1310 zł/ha, Pakiet 9. - 1325 zł/ha, Pakiet 10. - 1501 zł/ha (podstawowe uprawy sadownicze) i 660 zł/ha (ekstensywne uprawy sadownicze), Pakiet 11. - 617 zł/ha, Pakiet 12.- 428 zł/ha.

W przypadku obu poddziałań płatność ekologiczna jest przyznawana w wysokości:

- 100% stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha;
- 50% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha;
- 25% stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha do 150 ha.

Beneficjent:

- rolnik który spełnia definicję rolnika aktywnego zawodowo.

XII. Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)

Poddziałania

1. Płatności dla obszarów górskich (ONW typ górski).
2. Płatności dla obszarów nizinnych (ONW typ nizinny).
3. Płatności dla obszarów specyficznych (ONW typ specyficzny).

Stawki płatności:

- ONW Górskie - 450 zł/ha/rok;
- ONW Strefa nizinna I - 179 zł/ha/rok; Strefa nizinna II - 264 zł/ha/rok;
- ONW Specyficzne – 264 zł/ha/rok.

Płatności ONW podlegają degresywności na poziomie gospodarstwa, w zależności od łącznej powierzchni działek rolnych lub ich części objętych pomocą. Płatność jest przyznawana w zależności od powierzchni obszarów ONW w gospodarstwie:

- do 50 ha – 100% płatności;
- 50,01 – 100 ha – 50% płatności;
- 100,01 – 150 ha – 25 % płatności.

Beneficjent:

- rolnik który spełnia definicję rolnika aktywnego zawodowo.

XIII. Współpraca

Poddziałanie: Wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze rolno-spożywczym poprzez współpracę w ramach grup operacyjnych na rzecz innowacji EPI (Współpraca w ramach grup EPI).

Wsparciem objęte zostaną grupy EPI utworzone w celu opracowania i wdrożenia konkretnej operacji.

Przedmiotem operacji mogą być produkty oraz praktyki, procesy i technologie związane z produkcją lub przetwarzaniem produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zakres:

- a) tworzenie i funkcjonowanie grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI);
- b) rozwój nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym;
- c) projekty pilotażowe dotyczące wdrożenia do praktyki rozwiązań uzyskanych w wyniku realizacji operacji z zakresu wskazanego w pkt. b).

Wsparcie:

- do 100% bieżących kosztów kwalifikowalnych funkcjonowania grupy EPI, prowadzenia prac badawczych, przygotowania dokumentacji operacji i promocji rezultatów;
- zgodnie z odpowiednim działaniem, do którego zakwalifikowana zostaną koszty bezpośrednio związane z realizacją operacji (koszty inwestycyjne, zakup praw do własności intelektualnej, patentów, licencji);
- na tworzenie i funkcjonowanie grup EPI (zakres a) do 1 mln zł i nie więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych operacji z zakresu b) i c);
- do 10 mln zł na operacje z zakresu b) i c) na jedną grupę EPI w okresie realizacji Programu.

Beneficjent:

- grupy operacyjne na rzecz innowacji.

XIV. LEADER

Poddziałania

1. Wsparcie przygotowawcze.
2. Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju (LSR)
3. Wdrażanie projektów współpracy.
4. Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji.

Wspierane będą operacje mające na celu:

- 1) wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR;
- 2) rozwój przedsiębiorczości, z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;

- 3) dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE), z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;
- 4) podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, lub podejmowaniem zatrudnienia, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy;
- 5) rozwój produktów lokalnych;
- 6) rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk;
- 7) zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- 8) rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury:
  - a) turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
  - b) technicznej w tym z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych.

Poddziałanie 1 - Wsparcie przygotowawcze

Wsparcie przygotowawcze ma na celu przygotowanie lokalnych strategii, które będą realizowane w okresie 2014-2020 oraz utrzymanie potencjału administracyjnego istniejących LGD lub zbudowanie potencjału na obszarach dotąd nieobjętych podejściem Leader

Wsparcie w formie płatności ryczałtowej.

Kwota i wielkość wsparcia zostanie określona na podstawie przeprowadzonej analizy kosztów.

Beneficjent:

- stowarzyszenie, fundacja lub związki stowarzyszeń, z wyłączeniem stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego.

Poddziałanie 2 - Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju (LSR)

Beneficjent (w zależności od zakresu operacji):

- osoba fizyczna,
- osoba prawna: gmina, powiat, kółka rolnicze, organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe i inne,
- jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

W przypadku projektów parasolowych beneficjentem jest Lokalna Grupa Działania (LGD) a odbiorcami realizującymi „mikro-projekt” są:

- osoba fizyczna,
- inne niż LGD osoba prawna,
- jednostka organizacyjna nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

Odbiorcami realizującymi mikro-projekt mogą być również grupy nieformalne, tj. np. koła gospodyń wiejskich.

Wsparcie:

- maksymalna kwota pomocy dla operacji ustalana przez LGD,
- 2 mln zł w przypadku beneficjenta w zakresie infrastruktury technicznej
- do 500 000 zł na inkubatory przetwórstwa lokalnego,
- do 400 000 na projekty parasolowe,
- jednostki sektora finansów publicznych do 500 000zł na jedną miejscowość w zakresie innym infrastruktura techniczna,
- do 300 000 zł dla pozostałych beneficjentów,
- mikro-projekty w ramach „projektów parasolowych” – do 50 000 zł (maksymalnie 100 000 zł na jedną nieformalną grupę),
- minimalna całkowita wartość operacji realizowanych poza projektem „parasolowym” - 50 000 zł.

Poddziałanie 3 - Wdrażanie projektów współpracy

Wsparcie:

- całkowity planowany koszt jednego projektu międzyterytorialnego wynosi minimum 50 000 zł,
- limit pomocy na LGD: do 5% wsparcia kierowanego z Programu na daną LSR w ramach poddziałań „Realizacja operacji”..., oraz „Koszty bieżące...”.

Beneficjent:

- LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji i finansowania ze środków Programu.

Poddziałanie 4 - Koszty bieżące i aktywizacja

Wsparcie nie może dotyczyć kosztów zrefundowanych w ramach innych programów współfinansowanych ze środków funduszy EFSI.

Beneficjent:

- LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji i finansowania ze środków Programu.

XV. Plan finansowy dla PROW 2014-2020 (wg działań i poddziałań)

Działanie / poddziałanie	Budżet ogółem (euro)
Transfer wiedzy i działalność informacyjna	43 001 302
Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw	65 002 515
Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	33 004 179
Modernizacja gospodarstw rolnych	2 816 064 486
Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	693 070 461
Scalenia gruntów	138 994 740
Przywracanie potencjału produkcji rolnej i działania zapobiegawcze	414 981 968
Premia dla młodych rolników	584 997 734
Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	413 939 978
Restrukturyzacja małych gospodarstw	749 980 666
Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych	64 999 372
Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	130 000 317
Targowiska - podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	74 966 634
Odnowa wsi - podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	1 000 000 049
Tworzenie grup i organizacji producentów	352 987 547
Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	1 060 062 782
Rolnictwo ekologiczne	699 961 515
Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	2 329 998 652
Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych	300 997 069
Współpraca	42 999 730
LEADER	734 999 913
Pomoc techniczna	208 283 391
Renty strukturalne - zobowiązania	560 000 000
RAZEM PROW 2014-2020	13 513 295 000